

імені держави.

Література

1. Дзера О. В. Цивільне право України: підручник / О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 120 с.
2. Харитонов Є. О., Старцев О. В. Цивільне право України: підручник / Є. О. Харитонов, О. В. Старцев. – К.: Істина, 2007. – 165 с.
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. – Том 1. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://meگو.info>

УДК 347.6

Сапаров Ю., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Оніщенко О. В., к.ю.н., доцент

ДО ПИТАННЯ ЩОДО УГОДИ ПРО ПЕРЕРОЗПОДІЛ ЧАСТОК У СПАДЩИНІ

За загальним правилом, встановленим ч. 1 ст. 1267 ЦК України, частки у спадщині кожного із спадкоємців за законом є рівними. Утім, спадкоємці за усною угодою між собою, якщо це стосується рухомого майна, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них. Спадкоємці за письмовою угодою між собою, посвідченою нотаріусом, якщо це стосується нерухомого майна або транспортних засобів, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них (ч. 2, ст. 1267 ЦК України).

Законодавець у ч. 2, 3 ст. 1267 ЦК України застосовує термін «угода», а не «правочин» чи «договір». Очевидно, цим підкреслюється як непоіменований характер даної домовленості спадкоємців, так і те, що угода про зміну розміру часток у спадщині може бути складовою іншого договору, наприклад, договору про зміну черговості спадкування за законом (ч. 1 ст. 1259 ЦК України), договору про поділ спадщини між спадкоємцями (ст. 1278 ЦК України).

Не викликає сумніву, що угода між спадкоємцями про зміну розміру частки у спадщині кожного з них, є за своєю природою договором. Воля спадкоємців при укладенні досліджуваної угоди збігається, адже спрямована на зміну розміру спадкових часток всіх спадкоємців, які беруть в ній участь, що свідчить про домовленість між ними. За ч. 2, 3 ст. 1267 ЦК України змінити розмір спадкових часток можуть спадкоємці, тобто дві або більше особи. Якщо ж до спадкування закликається один спадкоємець, він спадкує всі права та обов'язки, що переходять в порядку спадкового наступництва, і це, відповідно, унеможлиблює зміну розміру

його частки у спадщині згідно зі ст. 1267 ЦК України. В цьому разі спадкоємець може лише відмовитися від спадщини шляхом вчинення відповідного правочину (ст. 1273 ЦК України).

Правовою метою договору про зміну розміру частки у спадщині є зміна ідеальних часток у спадковому майні таким чином, щоб на кожного зі спадкоємців, які укладають договір, припадала інша частка, ніж це вказано у законі. Тобто спадкоємці домовленістю між собою змінюють правило рівності часток у спадщині при спадкуванні за законом, визначене у ч. 1 ст. 1267 ЦК України. Відповідно предметом договору виступає частка у спадщині спадкоємця за законом, розмір якої змінюється внаслідок укладення договору. Слід підкреслити, що за договором, який укладається в цьому випадку, передається не саме право спадкувати, оскільки тоді мова буде йти про відмову від прийняття спадщини на користь іншої особи, а право на конкретно визначену кількість майнових прав та обов'язків, що виражена в спадкових частках. При цьому закон не зазначає тих меж, до яких спадкоємець може відступити від розміру своєї частки у спадщині.

Договір про поділ спадкового майна направлений на визначення того, яке майно з успадкованого буде належати кожному із спадкоємців, та в певних випадках для встановлення компенсації від спадкоємця, що одержить більше від вартості належної йому спадкової частки. Отже, в результаті такий договір не змінює розміру часток у спадщині, що визначені для кожного із спадкоємців змістом заповіту або законом. У свою чергу договір про зміну розміру частки у спадщині має на меті трансформувати правило про рівність таких часток відповідно до волі спадкоємців.

Досліджуваний договір має локальний характер, що зумовлено можливістю його укладення лише у правовідносинах спадкування за законом. За наявності ж заповіту, пріоритет має віддаватися волі заповідача, яка не може бути змінена домовленістю спадкоємців.

Умовами застосування механізму зміни розміру часток у спадщині є: 1) спадкування здійснюється за законом; 2) до спадкування закликаються кілька (тобто два і більше) спадкоємців; 3) спадкоємці дійшли згоди про зміну часток у спадщині. Причини, які спонукали спадкоємців укласти досліджуваний договір, можуть бути найрізноманітнішими: матеріальне становище одного із них, наявність утриманців, подільності чи неподільності речі тощо. Такі причини не мають правового значення та, відповідно, не повинні вноситися у зміст договору.

Договір про зміну розміру частки у спадщині є консенсуальним, оскільки вважається укладеним з моменту досягнення між спадкоємцями згоди за всіма істотними умовами.

Особливо слід наголосити, що закон не передбачає зміну розміру частки у спадщині спадкоємця за законом в судовому порядку.

Література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
3. Буркацький Л. К. Спадкове право України: теорія, коментарі, практика, зразки заяв: навч. посіб. / Л. К. Буркацький. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – 384 с.
4. Васильченко В. Спадкування за законом у новому цивільному кодексі України / В. Васильченко // Юридична Україна. – 2004. – № 6. – С. 15-23.
5. Ковальчук Я. Коло спадкоємців за законом відповідно до положень ЦК України 2004 р. / Я. Ковальчук // Юридична Україна. – 2005. – № 7. – С. 57-61.
6. Фурса С. Я. Спадкове право. Теорія та практика: навч. посіб. / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса. – К.: Атіка, 2002. – 496 с.

УДК 347.6

Свінціцька А. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

НЕУСТОЙКА ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

В нинішніх умовах докорінної перебудови економіки учасники цивільного і торгового обігу зацікавлені в застосуванні різного роду гарантій виконання зобов'язань, значення яких непомірно зростає. Для чого в практиці сучасного обігу розроблено складну і багатоманітну систему забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка є одним із найпоширеніших таких способів забезпечення.

Питанню застосування неустойки у цивільному праві України було приділено увагу таких вчених, як М. І. Брагінський, В. В. Вітрянський, О. І. Гелевей, Д. О. Гришин, Ю. В. Долматова, Ю. Л. Єршов, Е. М. Малікова, О. О. Отрадна та інші. У доктрині цивільного права традиційно виділяють два різновиди неустойки: законну, яка встановлюється на підставі акта законодавства, та договірну, яка встановлюється у договорі, укладеному сторонами.

Поняття неустойки міститься у ст. 549 ЦК України [1], відповідно до якої неустойкою (штрафом, пенею) є грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторowi у разі порушення боржником зобов'язання. Згідно з цією ж статтею, штрафом є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми невиконаного або неналежно